

Bokrecension

Seminarieboken: att skriva, presentera och opponera. Maria Björklund & Ulf Paulsson, Lund: Studentlitteratur, 2012, 2. uppl., ISBN: 978-91-44-05985-3

Skrivande av uppsatser/rapporter är en vanligt förekommande undervisningsform i de flesta former av högre utbildning. Skrivprocessen innebär som regel ett systematiskt och metodiskt inhämtande av material, bearbetning, analys och formulering av slutsatser och resultat. I många fall presenteras de färdiga texterna vid seminarier, där studenter ofta opponerar på varandras arbeten. *Seminarieboken* behandlar denna process i sin helhet med själva skrivandet i fokus. Författarna till *Seminarieboken* är båda verksamma som universitetslektorer med undervisning inom ekonomiområdet och bokens exempel är till största delen hämtade ur denna sfär.

Författarna vill att seminarieboken ska vara *heltäckande, kortfattad* och *enkel*. Den vänder sig i första hand till studerande men även till handledare. I stort lyckas boken med målsättningen. Texten är i många delar enkel i betydelsen lättläst och begriplig; boken fungerar därför sannolikt väl som kursbok och handledning för uppsatsskrivande studenter. Speciellt väl lämpar den sig för studenter inom utbildningsområden där en empirisk undersökning ligger till grund för skrivandet.

Seminarieboken behandlar uppsats-/rapportskrivandets process och problem under de övergripande rubrikerna: "Kännetecken på ett akademiskt arbete", "Att tänka på redan på vid starten", "Uppsatsens olika delar", "Metodmedvetenhet", "Krav på uppsatsens utformning", "Då det finns en uppdragsgivare", "Att presentera sin uppsats", "Att opponera på ett annat arbete", "Bedömning av ett akademiskt arbete", "Att skriva, presentera och opponera" och "Referenser/sakregister". I många fall täcker kapitlen ungefär det man brukar hitta i liknande vägledning för skrivande: vikten av att hålla en röd tråd, resonemang om avgränsning, bakgrund, språk etc. Många exempel förtydligar resonemangen och beskrivningarna är som regel precisa och klagörande.

Några avsnitt innehåller intressanta och användbara begrepp och infallsvinklar. *Trattmodellen* är ett illustrativt begrepp som avser processen där uppsatsens ämnesfokus successivt snävas in från en bred beskrivning av bakgrund, via problematisering, till en formulering av studiens syfte. Termen illustreras med en figur vilket bidrar till tydligheten.

Ett annat exempel är begreppet *nivåvandring* som avser pendlande mellan en generell och en konkret abstraktionsnivå i textens olika delar. Bokens figur illustrerar väl vad begreppet avser medan den förklarande texten i detta fall kanske är lite väl kortfattad. Ett textexempel hade förtydligat detta värdefulla begrepp. Något gåtfullt är också nivåernas begreppspar *generell – konkret*. Vore det inte rimligare med *generell – specifik* och/eller *teoretisk – konkret*? Eller helst kanske *generell/teoretisk – specifik/konkret* eftersom nivåerna ju kan beteckna båda dessa aspekter. Om inte begreppen och resonemangen är författarnas egna så skulle hänvisning till en källa ge möjlighet till fördjupning. Några sådana hänvisningar till vidare läsning innehåller dock inte *Seminarieboken* vilket kan tyckas anmärkningsvärt, speciellt som ju boken sägs rikta sig till den som handleder skrivande i högre utbildning. Även för de studenter som vill fördjupa sig i något avsnitt hade boken behövt kompletteras med hänvisningar till källor och tips om vidare läsning.

På några ställen saknas resonemang om aspekter av skrivande som känns självklara och nödvändiga. Begrepp som *sambällsrelevans*, *frågeställning* och *kunskapsläge* eller *forskningsöver-*

sikt har ingen framträdande plats i boken och verkar inte ha ersatts av andra benämningar. Så beskrivs exempelvis *metod* som det tillvägagångssätt som ska *uppfylla ett syfte* snarare än *besvara frågeställningar*, vilket framstår som missvisande. Ett syfte kan ju vara av mycket övergripande karaktär och behöva brytas ned i frågeställningar, vilkas besvarande hjälper författaren att uppnå syftet. Att inte använda frågeställningar (*forskningsfrågor*, *problemställningar* vore också tänkbara begrepp) som länk mellan syfte och metod förefaller svårt. Bokens exempel visar dock en syftesformulering som är så preciserad att den närmast utgör en frågeställning. Något övergripande syfte formuleras därmed inte.

Boken avslutas med tre kapitel om presentation, opponering och bedömning av uppsatser i seminarieform. Dessa delar är mycket instruktiva och ger många värdefulla råd. I avsnittet om opponering beskrivs *konstruktivt tänkande* som bestående av delarna *kritiskt*, *kreativt* och *positivt* tänkande. En intressant precisering av ett mycket vanligt förekommande begrepp – användbart för att instruera just inför opponering men också i andra sammanhang. Kapitlet om bedömning av uppsatser är utförligt och heltäckande nog för att ge god vägledning åt handledare och examinatorer men är också bra läsning för skrivande studenter som ytterligare en impuls att se över sitt arbete och justera brister inför inlämning och seminarium.

Böcker om skrivande är inte svåra att hitta medan litteratur om seminarier som undervisningsform är betydligt mera sällsynta. *Seminarieboken* handlar, namnet till trots, till allra största delen om uppsatsskrivande medan själva seminariet får mindre utrymme. Med seminarium avses i boken hela processen från uppsats- eller rapportskrivande till själva seminariet där texten diskuteras och examineras. Ett språkbruk som inte kan anses utbrett. Seminarier av annat slag än de som behandlar studenternas/seminariedeltagarnas texter (litteraturseminarier, metodseminarier och diskussionsseminarier kan tjäna som exempel) diskuteras inte heller i *Seminarieboken*. I denna bemärkelse är boken knappast heltäckande – en precisering av vilken typ av skrivande och seminarier boken behandlar hade gjort det tydligare vilken läskrets den riktar sig till.

Seminarieboken är istället en grundlig genomgång av uppsatsskrivandets moment och hur de kan hanteras. Till allra största delen används exempel från författarnas egna undervisningsområden och det är för skrivarbeten inom dessa discipliner som boken sannolikt har sin bästa användning. För denna typ av skrivande finns värdefull kunskap att hämta och boken redogör på ett lättläst och utförligt sätt för många relevanta aspekter av skrivprocessen.

Catharina Sternudd, biträdande lektor, ETP
Institutionen för arkitektur och byggd miljö,
Lunds Tekniska högskola
e-post: catharina.sternudd@arkitektur.lth.se